

Lucjan Balter

"Hören auf sein Wort. Der Mensch als Hörer des Wortes Gottes in christlicher und islamischer Überlieferung", Andreas Bsteh, Mödling 1992 : [recenzja]

Collectanea Theologica 65/2, 208-209

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tym, którzy mają u siebie lub korzystają z tomów poprzednich, poczynając od pierwszego: *Universales Christentum angesichts einer pluralen Welt* (Mödling 1976), który zawiera referaty pierwszego sympozjum pomyślanego jako chrześcijańskie (ekumeniczne) otwieranie się na dialog z innymi religiami i faktyczne, wewnętrzne przygotowanie się do niego (A. Vorbichler, *Zbawienie w rozumieniu świata niechrześcijańskiego*”; W. Kasper, *Kościół jako powszechny sakrament zbawienia*; K. Rahner, *Jeden Jezus Chrystus a powszechność zbawienia*; F. Han, *Posłanie Ducha – posłanie uczniów*; J. Głazik, *Kościół lokalny – Kościół powszechny*). Następne tomy (i sympozja) miały już bowiem charakter wyraźnie dialogowy: *Bóg chrześcijaństwa i islamu* (t. II), *Zbawienie w chrześcijaństwie i buddyzmie* (t. III), *Byt jako objawienie w chrześcijaństwie i hinduizmie* (t. IV), *Dialog z wnętrza chrześcijańskiej teologii* (t. V). W tym ostatnim, piątym tomie mamy już pewne podsumowanie trzech kolejnych spotkań, albowiem mówi się tu razem o chrześcijaństwie, islamie, hinduizmie i buddyzmie. Wydaje się ponadto, że organizator tych wszystkich spotkań i redaktor serii, ks. A. Bsteh wpadł na nowy pomysł, który zaczął realizować właśnie w tomie szóstym. Zamieścił tu bowiem pod tytułem odtwarzającym wiernie hasło sympozjum i odnośnego tomu 5: *Dialog aus der Mitte christlicher Theologie*, ważniejsze wypowiedzi uczestników owego sympozjum, zespalaając je w pewne grupy problemowe, a więc np. co oznacza mówienie o „środku” wiary chrześcijańskiej, czy bolesne doświadczenie krzyża może być rozumiane jako ten „środek” i czy dialog wywodzący się z tego „środku” może służyć odkrywaniu nowych dróg zbliżenia. Ponieważ na te właśnie tematy wypowiadali się przedstawiciele różnych dyscyplin naukowych, uczestniczący w sympozjum, a także sami prelegenci, opracowanie ks. Bsteha (s. 65–140), autoryzowane – jak sam podkreśla w przypisie 1 (s. 65) – przez poszczególnych mówców, stanowi integralną część tomu 5 serii i tak powinno być w praktyce traktowane. Krótko mówiąc, omawiany tom zamyka (i uzupełnia) pięć poprzednich tomów serii *Beiträge zur Religionstheologie*, uzupełniając w istotnej mierze materiały tomu piątego. Sygnalizuje też tym samym kres ciągnących się przez ponad 10 lat przygotowań nie tyle do reaktywowania dawnej „Szkoły Wiedeńskiej”, co raczej do stworzenia na bazie dawnej, świetlanej tradycji naukowej, ośrodka w pewnej mierze nowego, mającego na celu oparte na wierze spotkanie wielkich religii świata.

ks. LUCJAN BALTER SAC, Ottarzew

Andreas BSTEH (Hrsg.), *Hören auf sein Wort. Der Mensch als Hörer des Wortes Gottes in christlicher und islamischer Überlieferung*, Verlag St. Gabriel, Mödling 1992, s. 220.

Omawiane dzieło ukazało się w serii *Beiträge zur Religionstheologie* jako siódmy jej tom i zawiera materiały szóstego sympozjum religijno–teologicznego, zorganizowanego w Mödling w dniach 17 – 20 kwietnia 1990 r. Ponieważ samo to sympozjum zostało już zaprezentowane Czytelnikom polskim przez autora niniejszej recenzji w „Biuletynie Ekumenicznym” 19 (1990) nr 3, s. 45–50 p.t. *Spotkanie chrześcijańsko–islamskie «Wysłuchać się w Jego Słowo»*, wystarczy ograniczyć się tutaj do krótkiego

omówienia dzieła będącego jego owocem. Książka zawiera, poza krótkim wprowadzeniem jej redaktora, nawiązującym do pierwszego spotkania chrześcijańsko-islamskiego w Mödling w 1977 r., pozdrowienia uczestników sympozjum, wypowiedziane przez rektora Uniwersytetu Wiedeńskiego, prof. K. R. Wernharta, dziekana Wydziału Teologicznego uniwersytetu w Monastyrze, prof. A. Th. Houry, przedstawiciela austriackiej Konferencji Episkopatu, bpa F. Kuntnera, oraz ministra E. Buska, który dokonał aktu oficjalnego otwarcia spotkania (s. 5–17), oraz kolejne referaty ułożone zgodnie z porządkiem obrad. Ks. Bsteh zamieścił także, zgodnie z tymże porządkiem, teksty wspólnej godzinnej modlitwy chrześcijańsko-islamskiej (s. 151–166), jaka miała miejsce w czwartek, w godzinach wieczornych, stanowiąc – nie tylko w zamyśle organizatorów, ale także faktycznie – prawdziwy szczyt dialogu między tymi dwiema największymi religiami świata. Nie udało się natomiast, niestety, redaktorowi zamieścić w tym tomie – podobnie zresztą jak w poprzednich – niezwykle cennych i godnych uwagi głosów uczestników spotkania oraz prelegentów, wypowiedzianych podczas wielogodzinnych dyskusji pogłębiających zasadniczo każdy z omawianych tematów.

ks. LUCJAN BALTER SAC, Oltarzew

Andreas BSTEH (Hrsg.), *Friede für die Menschheit. Grundlagen, Probleme und Zukunftsperspektiven aus islamischer und christlicher Sicht*, Verlag St. Gabriel, Mödling 1994, s. 331.

Ponad 15 lat dialogu prowadzonego pod patronatem i z inicjatywy Wyższego Seminarium Duchownego (Theologische Hochschule) Księży Werbistów w Mödling pod Wiedniem pomiędzy chrześcijaństwem a islamem przyczyniło się z pewnością do tego, że można było zorganizować w Wiedniu w dniach od 30 marca do 2 kwietnia 1993 r. Międzynarodową Konferencję Chrześcijańsko-Islamską, poświęconą *Pokojowi dla ludzkości*. Owoce tej Konferencji zawiera omawiany tom, który się ukazał jako t. 8 w wydawanej przez to Seminarium serii *Beiträge zur Religionstheologie*. W przedmowie do tego tomu ks. A. Bsteh pisze, że „kto chce służyć Bogu, ten musi także służyć pokojowi” (s. 7), podkreślając, iż słowa te ujmują właściwie to wszystko, o czym mówiono w trakcie tej międzynarodowej Konferencji. Muzułmanie i chrześcijanie z różnych części świata spotkali się razem, aby wspólnie zdać sobie sprawę z tego, jak mogą, jako członkowie największych religii świata przyczynić się skutecznie do pokojowego współżycia ludzi różnego pokroju. Inspiratorem Konferencji był dawny, długoletni minister spraw zagranicznych Austrii, dr Alois Mock. Zorganizowanie i przeprowadzenie samej Konferencji powierzono jednak Instytutowi Religioznawczo-teologicznemu St. Gabriel, który miał sprecyzować temat i program spotkania, wyszukać odpowiednich prelegentów, zaprosić gości oraz uczestników, a wreszcie opublikować jej materiały celem udostępnienia ich szerszemu gronu osób.

Chcąc nadać Konferencji jak największą rangę i znaczenie, zaproszono na nią wiele różnych osobistości. Powołano też „Radę Mędrców” (Rat der Weisen), która